

RED STAR LINE

beperkte offerte-aanvraag / 18 oktober 2005 / besteknummer PO/2005/6007 MYS&BOMANS architectuurbureau bvba

INHOUD

RSL IN ANTWERPEN	P2	DE RSL GEBOUWEN	P10
EEN ALGEMEEN BEREIKBARE PLEK IN DE STAD	P4	INDELING	P10
EEN NIEUW PUBLIEK DOMEIN VOOR DE KAAIEN	P4	ZORGZAAMHEDEN	P10
EEN EINDPARKING VAN DE KAAIEN	P5	WERKVOORSTEL VOOR DE VERDERE ORGANISATIE VAN HET PLANPROCES	P14
EEN MEMORALBELE PLEK	P5	VOORSTEL VOOR DE OPVOLGING VAN DE KOSTENBEHEERSING GEDURENDE HET PROJECT	P15
RSL OP HET EILANDJE	P6	GLOBALE RAMING VAN DE PROJECTKOSTEN	P16
STILTE VERSUS FLUX	P6		
TRANSIT ZONE - GREENFIELD	P6		
SCHAALCONTRAST TUSSEN RSL EN EILANDJE	P6		
INZICHT EN UITZICHT	P6		
TOEKOMEN EN VERBLIJVEN	P6		
CONCEPT	P8		
INTELLIGENTE RUÏNE	P8		
HISTORISCHE CORRECTHEID VERSUS ERVARING EN EMOTIE	P8		
RSL EN DE COLLECTIE VAN MIEGHEM	P8		
RSL EN DE JOODSE LANDVERHUIZERS	P8		
RSL EN HET MAS	P8		
RSL EN ELLIS ISLAND	P8		

RSL IN ANTWERPEN

Niemand zal ontkennen dat het project zich situeert in een strategisch gebied voor de stad. In de meeste stedenbouwkundige plannen wordt deze – door de havenindustrie verlaten – omgeving geplaatst in een context die de metropolitane uitstraling van de stad mee zal bepalen voor de komende decennia. Zonder overdrijving kan gezegd worden dat het Eilandje het grootste en belangrijkste brownfield-project is voor de verdere stadsontwikkeling en -uitbreiding van Antwerpen.

Het proces van vernieuwing is reeds ingezet en heeft vandaag ongeveer de Oude Dokken bereikt. De verdere transformatie naar een hedendaags gemengd-stedelijk gebied moet gebeuren in gezamenlijk initiatief van overheid en privé onderneming.

Dit gebied kan dus een hoog ambitieniveau verdragen. En de druk op deze plek is dan ook groot. De geplande clustering van culturele voorzieningen en stedelijke functies schept grote verwachtingen. Nochthans vinden wij dat, binnen deze grote verwachtingen, een eerder serene architecturale benadering van het Red Star Line gebouw (RSL) de meest krachtige is.

EEN ALGEMEEN BEREIKBARE PLEK IN DE STAD

Het conceptueel herwaarderen van de volledige kaaïen is essentieel om de Noord-Zuid gerichte expansie van de stad te beklemtonen. De meest actuele stedenbouwkundige plannen zien deze ontwikkeling tussen het gebied Petroleum Zuid en de Droogdokken, zelfs over de Rooyersluis tot aan het Noordkasteel. Men ziet de kop van Rijnkaai wel als het 'mineraal' eindpunt van de kaaïen, maw ter hoogte van ons projectgebied. De noordelijker gelegen droogdokken zullen – wat de kaaïzijde betreft – nog steeds een natuurlijk karakter moeten hebben.

Het bedienen en verbinden van de kaaïen met de andere delen van de stad vinden wij hiervoor belangrijk. Ons voorstel houdt rekening met de fase-ring van de verschillende mogelijke lijnvoeringen langs de kaaïen, door een keerlus te voorzien.

Het tramspoor kan (via een nog te bepalen lijnvoering) de kaaïen in verbinding stellen met de Leien, via de Londenstraat en Amsterdamstraat, of zelfs met de Droogdokken en de toekomstige groene Singel (via Kattendijkbrug en Siberiastraat). Voor dit laatste en groter traject zal een tram-brug over de nieuwe en gerestaureerde Kattendijksluis moeten voorzien worden. Dit dient reeds in vroege planfase mee voorzien te worden. Het is mogelijk dat dit traject pas op latere termijn zal worden ontwikkeld, in afwachting van de ontwikkeling van de Droogdokken. Ons voorstel gaat ervan uit dat in een eerste fase een keerlus wordt voorzien langs de Rijnkaai, als schakel in een nog te verfijnen tramtraject naar de Leien en in afwachting van de realisatie van het volledige noordelijke netwerk.

De plek van Red Star Line kan ook benaderd worden vanop de Schelde door bijvoorbeeld watertaxis of een veer.

Daarnaast willen wij ook het debat over de bruggen over de Schelde niet uit de weg gaan. We sluiten ons aan bij de visie om de band tussen de Linker- en de Rechteroever te versterken, wat een stedenbouwkundige herdefiniering van de Linkeroever kan teweegbrengen. Terwijl het ruimtelijk structuurplan een noordelijke fiets- en voetgangersbrug voorziet tussen het Noordkasteel en St. Anna, stellen wij voor om eerder de omgeving van het projectgebied te verbinden met de overzijde. Verschillende argumenten ondersteunen deze keuze. De fietser en voetganger beweegt zich uiteraard meer en frequenter vanuit de kernstad. Deze brug zou de missing link wegwerken tussen de recreatieve routes in beide stadsdelen. De 'verharde' kernstad en het Eilandje zouden heel direct worden verbonden met de grote natuurlijke en recreatieve parken van Linkeroever.

De stad krijgt ineens een fantastisch groengebied (en een strand) binnen handbereik. Wij zijn van mening dat deze verbinding intensiever zal gebruikt worden en meer opgenomen zal worden in de parcoursen van de stad dan de vandaag voorgestelde link met het Noordkasteel.

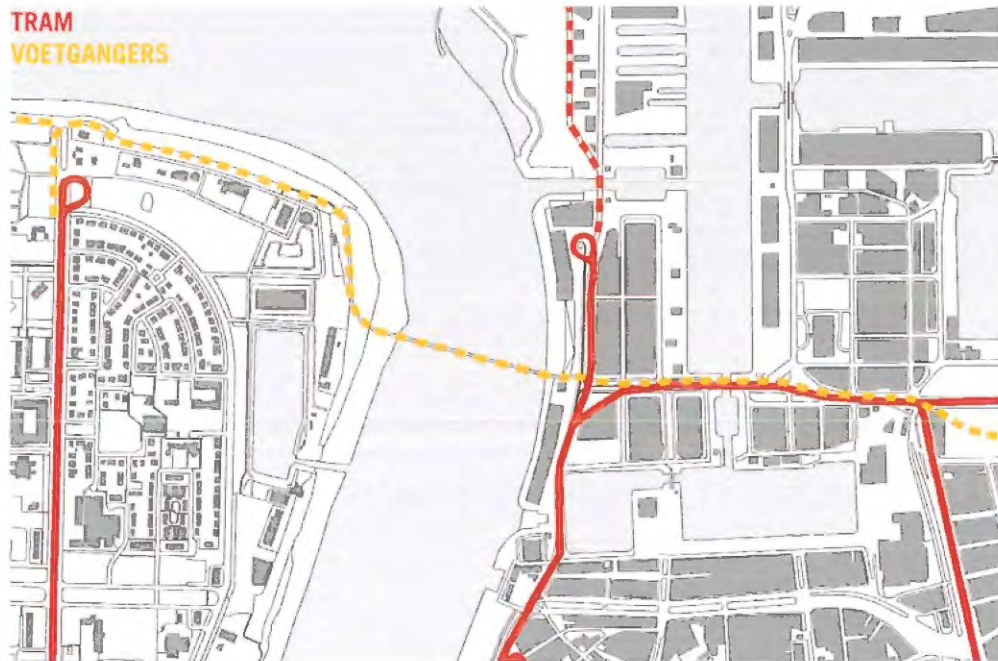
De Londenstraat/Amsterdamstraat lijkt, vanuit de macro-structuur van de stad (komende uit de parken), de meest uitgelezen as om een fiets- en voetgangersbrug op aan te sluiten. Van hieruit komen immers de meeste (non-stop) stromen uit Spoor Noord en de andere stadsdelen buiten de Singel.

Ons ontwerp voorziet in een aanhef van een brug, ergens tussen de Montevideo- en de Amsterdamstraat. Wij laten de exacte plaats voorlopig in het midden want dit moet uiteraard op andere niveau's nog verder onderzocht worden. In elk geval zal de brug andere perspectieven bieden op de Scheldekaaïen en misschien symbool zijn voor de 'grote stap' die gezet werd naar verre oorden, naar een andere wereld...

TER GELEGENHEID VAN DE HONDERDSTE VERJAARDAG VAN DE VRIJMAKING VAN DE SCHELDE WERD ER IN 1895 EEN FEESTBRUG OVER DE STROOM GELEGD

TRAM VOETGANGERS

EEN NIEUW PUBLIEK DOMEIN VOOR DE KAAIEN

De Montevideowijk is geen klassieke woonwijk. Ze bestaat voor een groot deel uit weidse open ruimtes waar de schaal van de haven sterk voelbaar is. De randen rondom de vier bouwblokken worden ingevuld met losse bebouwing met een variërende typologie en functie. Hier is sprake van een confrontatie van verschillende grootschalige elementen, een morfologie die eigen is aan de haven.

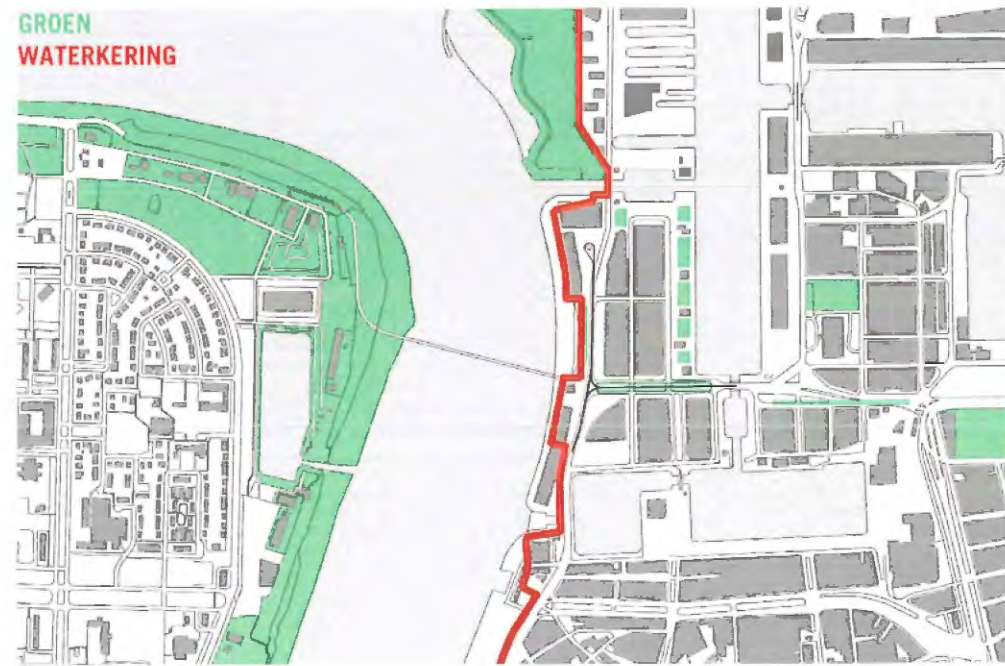
Ook de nieuw voorziene bebouwing op de Rijnkaai – die we schematisch weergeven in de wijze waarop het wettelijk kader dit toelaat – is grootschalig en gelegen in de wijde open ruimte van de kaaïen. De bebouwing die we voorzien is meteen ook de indicatie voor de schaal van de publieke ruimte in deze omgeving.

De nieuwe waterkering moet hierin haar plaats vinden in deze publieke ruimte. We pleiten niet voor een uniforme oplossing over de volledige lengte van de kaaïen, bijvoorbeeld bij wijze van muur. We stellen voor om creatieve stedenbouwkundige oplossingen te zoeken, en dit op heterogene wijze langsheen de verschillende onderdelen en programma's van de kaaïen.

In het projectgebied zien wij de Sigmahoogte als het beginpunt van een afwaarts aangelegde publieke ruimte richting de waterkant en de meerpalen. Deze hoogte wordt opgebouwd door een vloeiende helling tussen het nieuwe tracé van de Rijnkaai tot onder de geplande gebouwen.

Het groen tenslotte moet hier aansluiten bij het patroon dat voorzien wordt op het Eilandje en de Kaaïen, maar mag de door ons beschouwde 'leegte' (zie verder) niet beïnvloeden.

GROEN WATERKERING

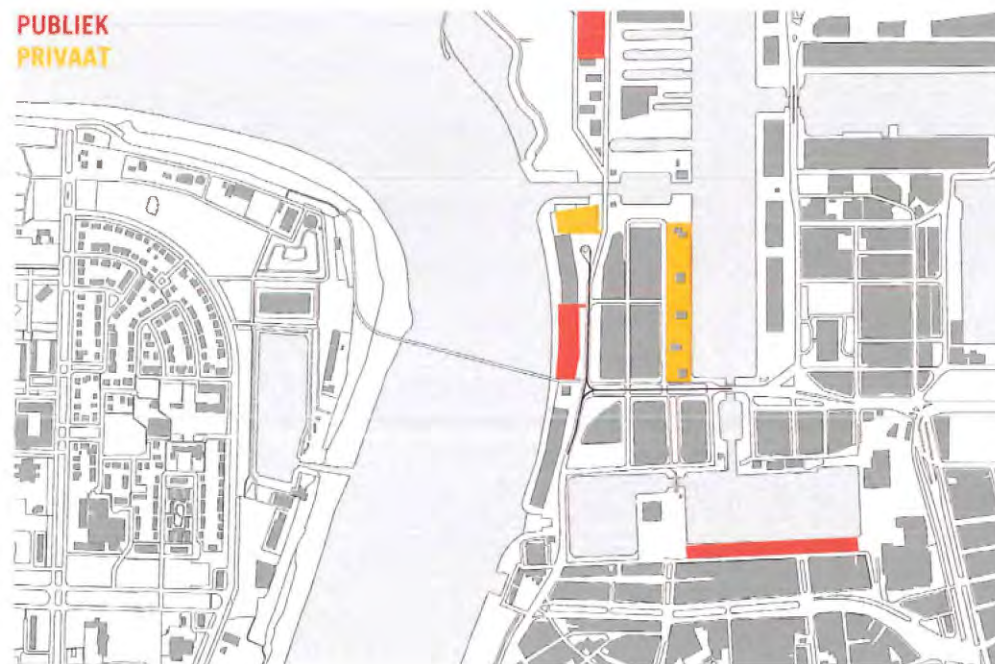
EEN EINDPARKING VAN DE KAAIEN

In afwachting van de visie over de herinrichting van de kaaien, zijn we van mening dat dit noordelijke 'eindpunt' van de kaaien moet voorzien in extra ondergrondse parkeergelegenheid, vooral om de binnenstad te kunnen ontzien.

Wij stellen voor om het kopgebouw Rijnkaai te ontwerpen met een ondergrondse parkeercapaciteit die groter is dan de effectieve behoeften van het gebouw. Hiermee kan de parkeerdruk op de kaaien gedeeltelijk worden opgevangen.

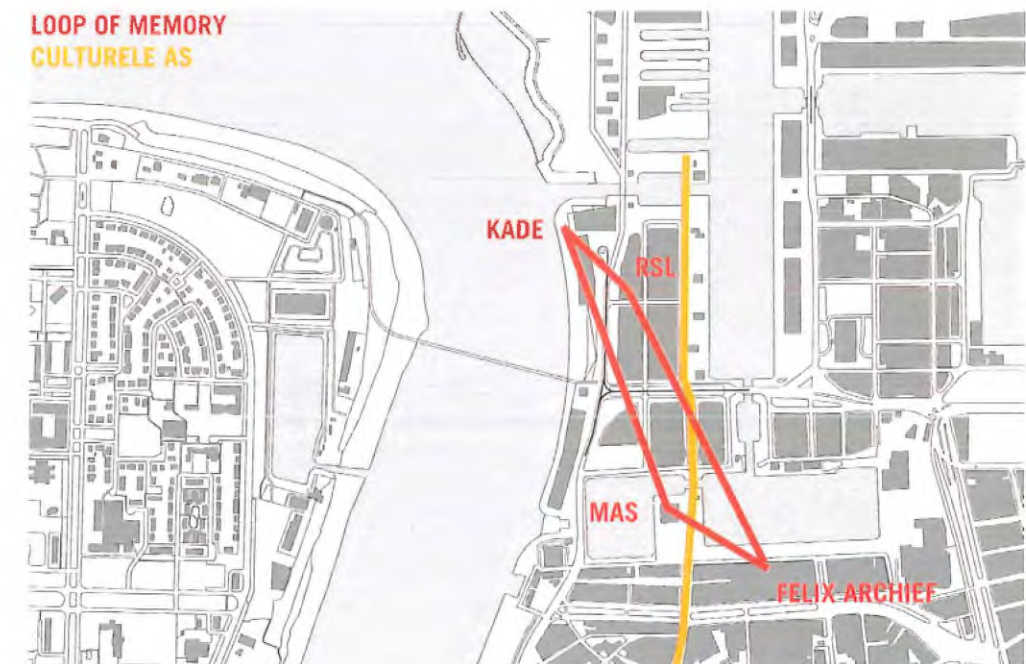
Dit parkeerprogramma moet vroegtijdig worden bestudeerd in het ontwerp van het kopgebouw, de waterkeermuur en de inrichting van het publiek domein. Mogelijk kan een hellend kaaienvlak ruimte geven aan een open publieke inrichting van het maaiveld en ruimte scheppen voor (semi)ondergronds parkeren. Analooq zal onder het evenementenplein ten zuiden van het projectgebied een publieke parking worden voorzien in combinatie met de profilering van het plein en de waterkering.

Verder voorzien wij plaatselijk en korter parkeren bovengronds, naast de tramlus.

EEN MEMORABELE PLEK

Het Red Star Line project (de gebouwen en de omgeving van de meerpalen aan de Scheldekaaien) kan, naast het MAS en het Felix-archief, de culturele as en andere toeristische routes verder opladen. De vier plekken samen vormen voor ons het geheugen van de stad, aan de stroom. Allen vertellen ze over de geschiedenis van de stad en de betekenis van het water. De thematische verbinding van deze plekken kan worden beschouwd als een 'Loop of Memory'. We stellen voor om de plekken naar elkaar te laten verwijzen, als vertelling van verschillende onderdelen van hetzelfde grote verhaal.

RSL OP HET EILANDJE

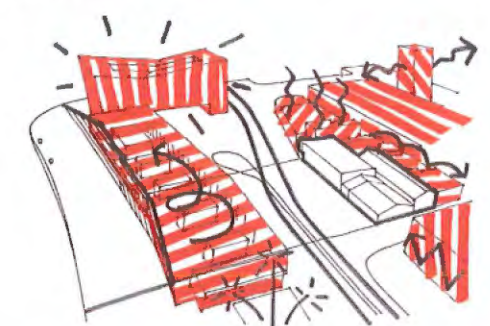
STILTE VERSUS FLUX

De Red Star Line gebouwen zijn getuigen van een bewogen stuk sociale geschiedenis van Antwerpen, van Europa en van de wereld. Hun symbolische kracht, hun emotionele en historische waarde is veel groter dan de architecturale, typologische of morfologische kwaliteit.

Binnen het Eilandje van het jaar 2015 met grootse nieuwe invullingen (het MAS, de woontorens aan het Kattendijkdok, de gerenoveerde Shop, de geplande nieuwbouwprojecten aan de kade en in het havengebied) zal het RSL-complex een eerder bescheiden plaats innemen. Het vormt geen groot architecturaal en stedelijk teken.

Ook de renovatie van het complex zal stil en zonder grootspraak zijn, niet uit een gebrek aan ambitie of visie maar precies om een gebouw te maken dat moet ontdekt worden, om een serene plaats te geven aan herinnering, reflectie en mijnering.

Precies dit contrast tussen de grote publieke gebouwen en deze ingetogen plek kan voor betekenis en meerwaarde zorgen in de ruimtelijke context en een extra dimensie geven aan de beleving van de stedelijke omgeving.

DOORGANG

SLABS

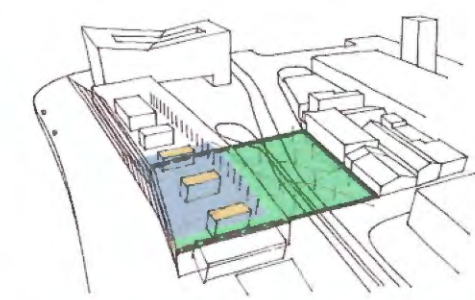

TRANSIT ZONE – GREENFIELD

Red Star Line en de plek aan de Scheldekade worden door een 'greenfield' overbrugd, als een slag-schaduw van de gebouwen.

De 'greenfield' wordt hier gedefinieerd als een niet aangeroerde leegte. Geen plein of een weg als dusdanig maar een metaforische weg naar een nieuwe wereld, de sprong in de leegte of in het onbekende, de weg vol verwachting en hoop.

De plek wordt subtiel aangegeven door, in plaats van de omringende kasseien, platinen met bredere grasvoegen in verschillende gradaties. Verlichtingsmasten worden willekeurig op dit veld geplaatst en vatten de ruimtelijkheid.

GAANDERUI

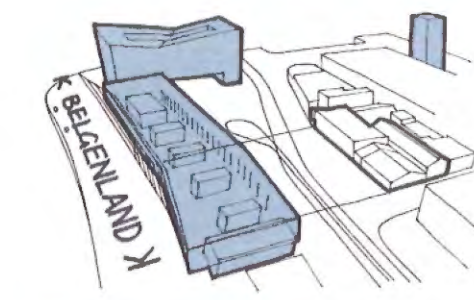
STAPTREDEN

SCHAALCONTRAST TUSSEN RSL EN EILANDJE

De geplande projecten op het Eilandje voor de komende decennia zijn ambitieus en groots. De richtlijnen van het BPA voor de gebouwenmassa's zijn zwaar. De druk op de site is voelbaar.

En de RSL-gebouwen zijn laag, stil en introvert. Enkel de plek aan de kaaïen is van dezelfde grote dimensies en moet zo gemarkeerd worden. De 'keermuur' voor de getijden wordt een trappenveld met staptreden en bredere plateaus, de lengte gelijk aan die van de Belgenland, het 'paradeschip', de vorm het negatief van een scheepsrump. Er ontstaat min of meer een achterwand die de plek identiteit geeft en de stad en haar gebouwen achter zich kan laten.

RITME

GRADATIES IN GROEN EN GRIJS

INZICHT EN UITZICHT

De lege plek aan de kade, de plek die vol is geweest van mensen, emoties, geschiedenis en daar nu verlaten ligt is een bijzonder sterk beeld.

Het is de mise-en-scène van het verleden, het verstrijken van de tijd, van mensen en van weggaan en achterblijven.

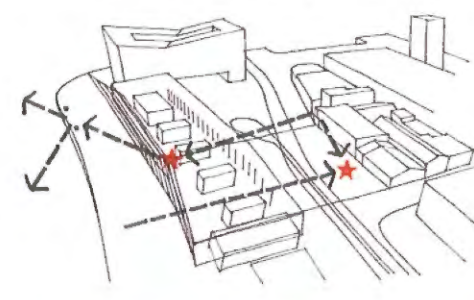
Grote ruwhouten zitblokken dragen de namen van de emigratie-schepen: Belgenland, Friesland, Lapland, Rhijnland, Vaderland,...

De trappen zijn in Belgische blauwe hardsteen met een zekere verwerking, de kadestroom zelf zijn 'belgian cobblestones'. Vanuit de onderste trede valt zacht scheerlicht over de kasseien.

Namen van landverhuizers (tientallen duizenden?) worden in stroken geprint en tussen de kasseien ingesloten. Het worden lange slierten, een stroom, in metaal of kunststof, in kleur, geen namen van doden maar namen voor herkenning en verbeelding. Deze mensen zijn vertrokken. Enkel hun namen blijven aan de kade achter.

De meerpalen, de historische kranen blijven onaan-geroerd op de plek staan.

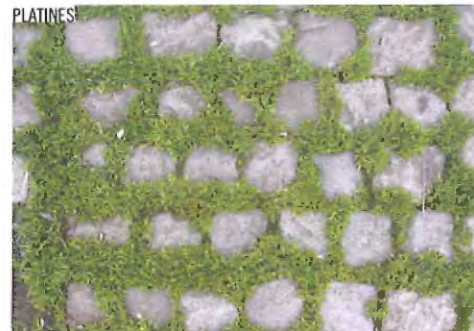
De plek vormt een tribune voor het landschap van de Schelde en de zonsondergang.

WATERLANDSCHAP

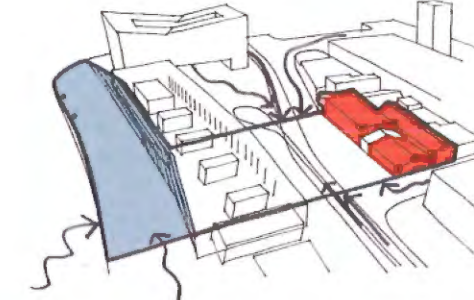

PLATINES

TOEKOMEN EN VERBLIJVEN

Ondanks de serene betekenis ervan, moet het complex (RSL-gebouwen, greenfield en kade) een zichtbaar en herkenbaar 'centrum' vormen. Niet alleen voor de bezoeker aan de geheugen-plaatsen (Loop of Memory) maar ook voor iedereen die op het Eilandje woont en werkt. De weinig imposante gebouwen zullen een krachtige uitstraling moeten hebben. De inrichting van de publieke ruimte kan hierbij helpen. Zo wordt het geheel aantrekkelijk om er gewoon te vertoeven.

SOLITAIR OP DE KAAI

ZITTEN

CONCEPT

INTELLIGENTE RUÏNE

De gebouwen werden, na de grote emigratiestroom en na WOII, gebruikt voor opslag, als roepzaal voor dokwerkers, als theatterruimte, enz. Ze zijn voor deze verschillende bestemmingen vrijwel onophoudelijk aangepast, verbouwd en veranderd, ook trouwens tijdens de emigratie-periode. Zo gaat dat met duurzame, flexibele gebouwen. Die worden gebruikt, geadapteerd en geconsumeerd als een 'intelligente ruïne' (Bob Van Reeth). De hoofdstructuur blijft, de invullingen kunnen veranderen. Deze benadering van de gebouwen blijft behouden in het nieuwe ontwerp.

HISTORISCHE CORRECTHEID VERSUS ERVARING EN EMOTIE

Wat is een historisch correcte reconstructie? Wat is oorspronkelijk?

De keuze werd gemaakt om in elk van de gebouwen te refereren naar de periode van meest intensief gebruik, waarin het gebouw zijn belangrijkste verschijningsvorm had en het sterkst op de voorgrond stond.

Zo krijgt elk deelgebouw een andere sfeer en ruimtelijkheid.

RSL 1 grijpt terug naar de vroegste emigratie jaren met de armoede van de pioniers en de elementaire opvang.

RSL 2 is een grote container waarin een flexibele en aanpasbare infrastructuur de ruimte kan innemen. RSL 3 vormt het symbool van de piek-emigratiejaren waarin grote groepen mensen in een efficiënte organisatie werden gescreend en 'verhandeld'.

Een nieuwe, heldere, open onthaalzone wordt geïntroduceerd in het midden van de drie gebouwen, tussen RSL 1 en RSL 3 in, een travee van het geheel dat in de loop van de tijd herhaaldelijk werd verbouwd en veranderd.

Het bevat een open bezoekersinfrastructuur: info-balie, lockers, sanitair en doorgangen naar de drie gebouwen. Samen met de infrastructuur van RSL 1 en 2 is dit een vrije zone in het complex.

We kunnen zeggen dat het complex zorgvuldig, maar niet rigoureuus, wordt gerestaureerd. Tegelijkertijd wordt op een hedendaagse manier de geladenheid van de gebouwen gegrepen en de vroegere sfeer geëvoceerd. Vroeger en nu zullen tegelijk bestaan en simultaan op een zintuiglijke en gelaagde manier beleefd worden.

RSL EN DE COLLECTIE VAN MIEGHEM

In alle Europese havensteden die een rol speelden in de geschiedenis van de emigratie groeit de aandacht voor het erfgoed van deze periode. Maar enkel in Antwerpen heeft men een unieke collectie van een bevlogen kunstenaar. Eugène Van Mieghem (1875-1930) was toeschouwer in die vroege emigratiejaren. Vanuit het café van zijn ouders aan de overkant van de straat zag hij de mensen toekomen, wachten en weer vertrekken. Hij schetste de landverhuizers vlak voor ze aan boord van hun schip gingen. Zijn werk verbeeldt de kroniek van een stuk Europese geschiedenis op een hoogst persoonlijke wijze. Het is sociale kunst die direct tot de verbeelding en het hart spreekt.

Het zou dus zeker een gemiste kans zijn om, binnen dit project, geen plaats te geven aan dit oeuvre. Samen met de andere collecties (Meyers, Vervoort) kan een uitzonderlijke kaleidoscopische kijk op het hele verhaal ontstaan. Wij hopen dat de stad voor het samenbrengen van deze collecties een bemiddelende rol zal spelen. Het RSL1-gebouw is het perfecte kader voor het Van Mieghem oeuvre.

RSL EN DE JOODSE LANDVERHUIZERS

Ook de Hoge Raad voor Diamant heeft als reactie op onze vraag haar uitgesproken interesse getoond voor deelname en engagement in het RSL-project. Het merendeel van de landverhuizers waren Joden uit Centraal en Oost Europa. De meeste van de niet toegelaten passagiers bleven in Antwerpen achter om hier een nieuw leven op te bouwen. Deze achterblijvers zijn ondermeer de oorzaak van de uitgebreide Joodse gemeenschap — en de daarbij horende diamantnijverheid — in Antwerpen. In dit project kan de stroom landverhuizers, die in RSL gesplitst werd in vertrekkers en blijvers, opnieuw worden samengebracht. Zo kunnen zij elkaar herontdekken in een zoektocht naar gemeenschappelijk roots. Tevens kan Antwerpen zich als diamantstad historisch en thematisch sterker profileren.

RSL EN HET MAS

Het Museum aan de Stroom zal de geschiedenis van Antwerpen voorstellen en toegankelijk maken. Het zal dus ook het verhaal van de emigratie vertellen. Het zal alle materiaal verzamelen om deze geschiedenis te representeren en begrijpbaar te maken: cijferinformatie, reisdocumenten, notities, affiches, registers, scheepsmodellen, recruiteringsfolders, voorwerpen, digitale data, enz. (de collectie van de emigratie). De geïnteresseerde zal de betekenis van de RSL leren kennen, kunnen bestuderen en interpreteren.

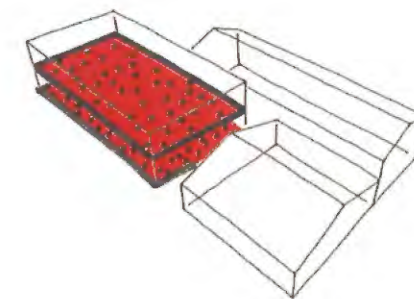
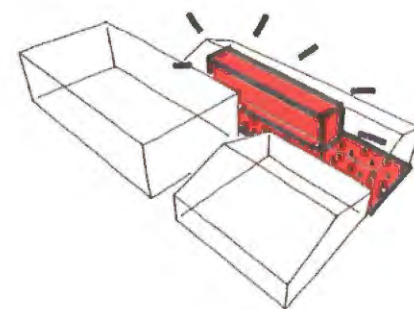
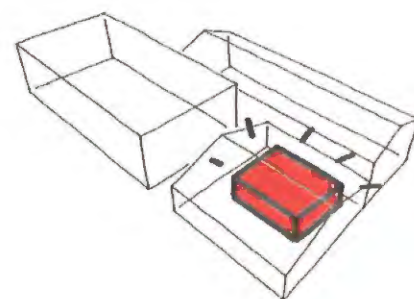
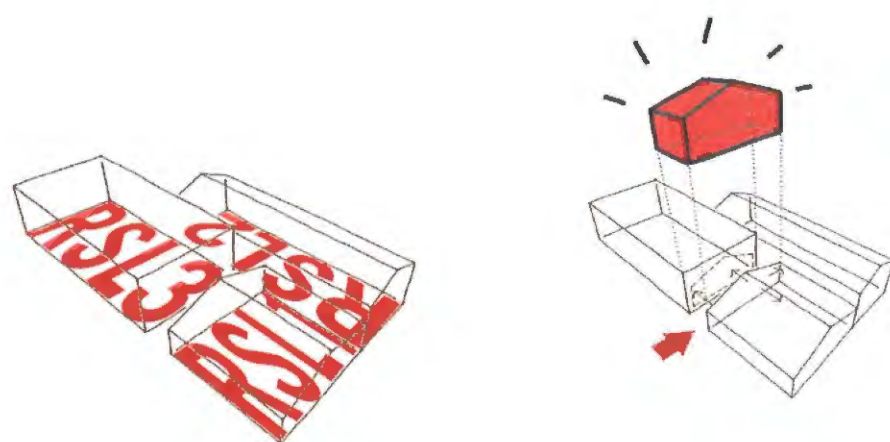
Het MAS zal ook reflecteren over vroegere en hedendaagse migratie, zoals die in een metropool als Antwerpen van alle tijden is.

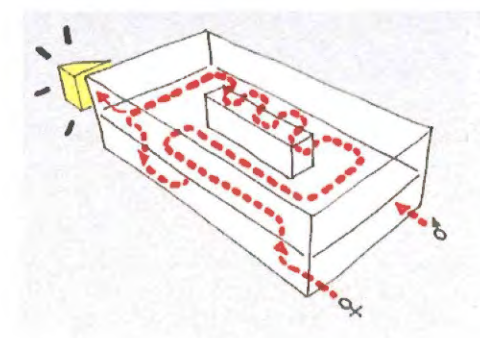
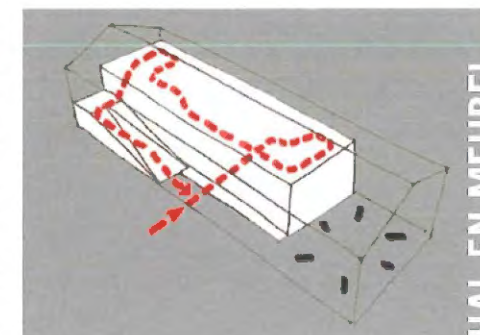
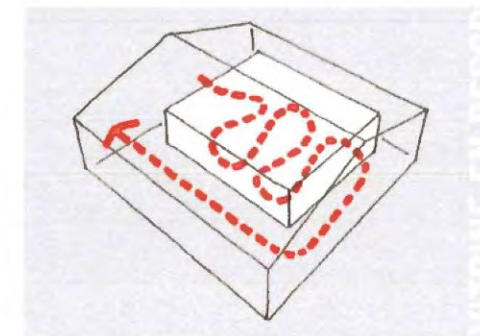
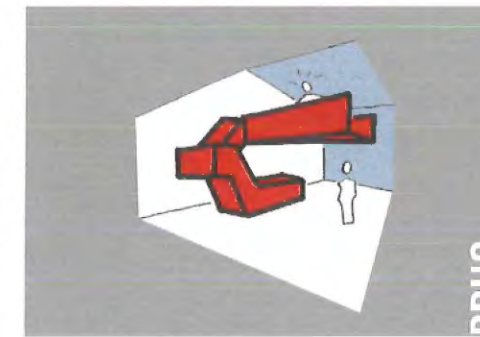
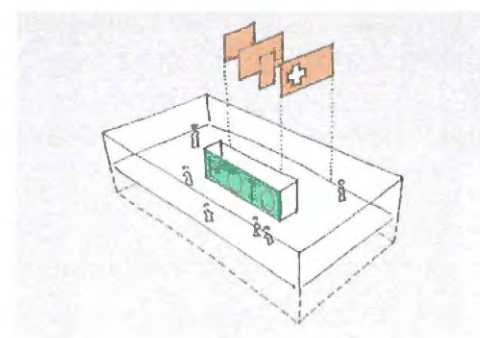
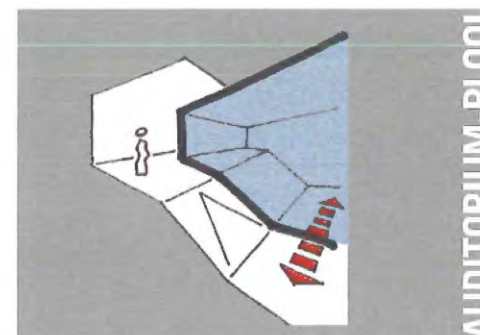
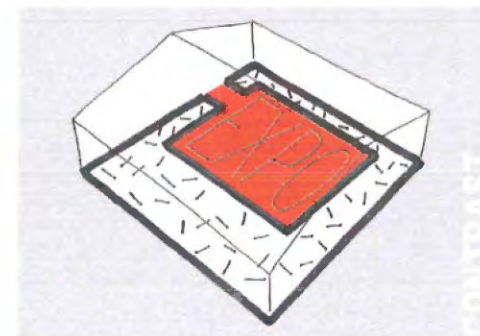
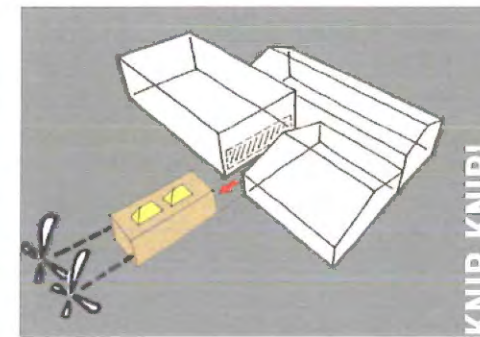
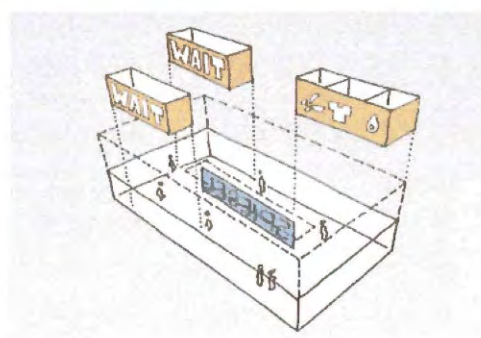
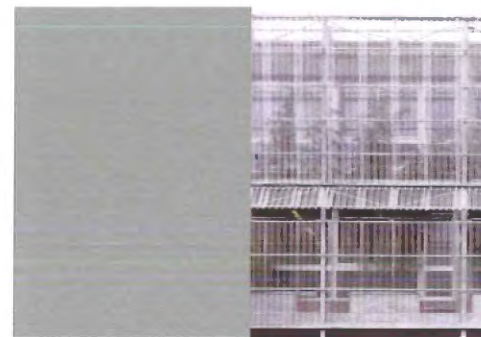
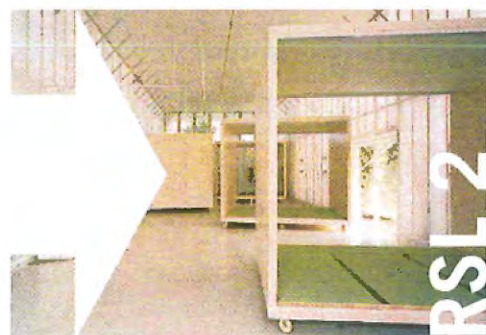
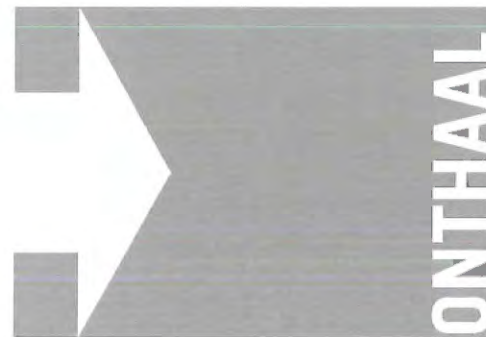
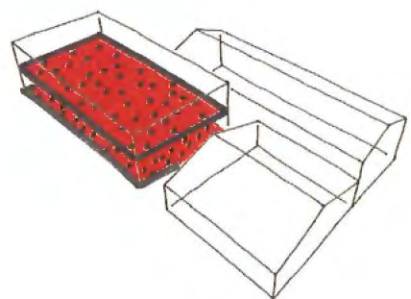
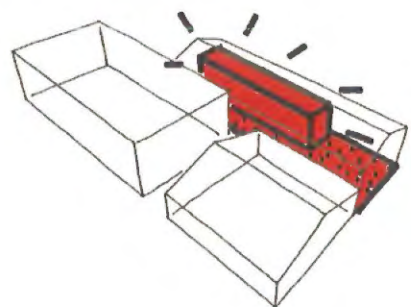
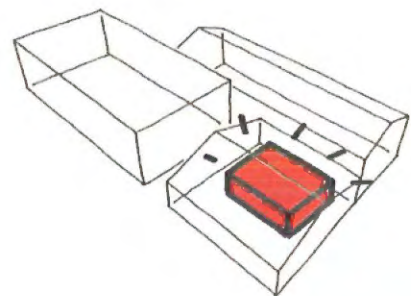
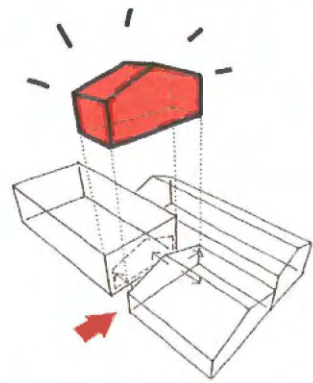
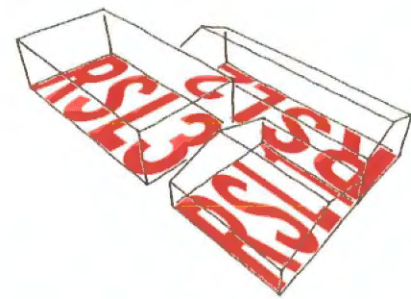
RSL zelf zal (een deel van) hetzelfde verhaal vertellen, maar op een andere manier, via de emotie van het moment, de geladenheid van de plek, de tijd die door de gebouwen waart.

De foto's van de gebouwen, het werk van Van Mieghem en anderen, beeld-, tekst- en klankmateriaal moeten de ruimtes opladen, de vroegere werking verduidelijken, de sfeer van vroeger voelbaar maken (de collectie over de gebouwen).

RSL EN ELLIS ISLAND

Red Star Line en Ellis Island zijn begin- en eindpunt van de emigratie-geschiedenis. Beider verhalen vullen mekaar perfect aan. Deze samenhang moet op vlak van organisatie, exploitatie, uitwisseling en beeldvorming naar de geïnteresseerde bezoeker attractief uitgespeeld worden. New York werkt al ruim 15 jaar aan zijn emigratie-plek. Antwerpen moet hierbij aansluiten. RSL en Ellis Island hebben mekaar veel te bieden.

DE RSL GEBOUWEN

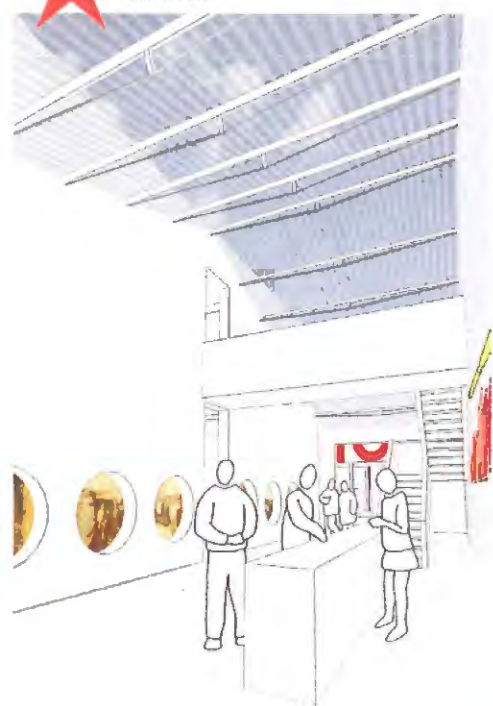
INDELING

ONTHAALZONE

De nieuwe, heldere, open onthaalzone volgt vormelijk de nieuwe inbreng het gabarit van het oorspronkelijke gebouw, zoals het oorspronkelijk was. Materieel is het volume open en hedendaags, uitgevoerd in een stalen constructie met beglaasde gevelvlakken in helder glas, transparante kunststof-golfplaten en transparante isolatie.

1 ONTHAAL

RSL1

_exterieur

Het gebouw wordt gerestaureerd naar zijn allereerste verschijningsvorm, zoals het werd gebouwd in 1893 : een elementaire rechthoekige loods, zwart en rood metselwerk, een schuifpoort en hoge houten ramen, het 'Red Star Line' opschrift op de kopgevel.

_interieur

De essentie van het pioniersgebouw zit in de kaalheid, de armoedige ruimte, de shed zonder infrastructuur : het oude metselwerk, de dakspanten en de golfplaten, de ruwbetonnen vloer met sporen van vroegere invullingen.

Dit interieur zoals het vandaag is wordt zacht gerestaureerd, of eerder schoongemaakt.

Een nieuw, transparant volume wordt ingebracht om een 'vitrine' te vormen vanwaaruit het oude gebouw kan ervaren worden en dat alom aanwezig is. Het is een ideale tentoonstellingsruimte voor werk van Eugène Van Mieghem (zie verder).

Er ontstaat een meerlagige perceptie : beelden van vroeger in een hedendaagse ruimte in een decor van vroeger. De bezoeker ervaart de verschillende tijdslagen. Het is een ruimte als metafoor voor reflectie en introspectie.

Het gebouw blijft 'leeg' en louter een container van sfeer. Op deze manier ook kan het met eenvoudige middelen gerestaureerd worden. De shed blijft. De verzinkte stalen golfplaten, de verweerde muren, de ruwe vloer kunnen ook tastbaar beleefd worden doordat het bezoekers-parcours hierlangs wordt geleid.

Enkel de tentoonstellingsruimte wordt bouwfysisch geconditioneerd en naar hedendaagse normen geïnstalleerd. Met een eigen fundering zal ze het draagvermogen van het bestaande gebouw niet op de proef stellen. Het wordt een ruimte die occasioneel meerdere manieren van gebruik toelaat : tentoonstelling, evenementen, theater, enz.

RSL2

_exterieur

Het gebouw wordt ontsloten via de nieuwe inkom-ontvangstzone. Maar het kan voor specifieke gebruiken ook geopend worden langs de kopgevel in de Montevideostraat.

De buitenschil wordt gerestaureerd en het gebouw wordt bouwfysisch en bouwfysisch gezond gemaakt.

_interieur

Omdat het gebouw in het hele emigratie-verhaal minder belangrijk is, wordt de kwaliteit ervan vooral gezocht in de overweldigende ruimte, als een beuk in een Romaanse kerk. Deze ruimtelijke ervaring moet worden bewaard.

Aanvankelijk – dit werd geformuleerd in de opdrachtomschrijving – hebben wij het gebouw onderzocht als locatie voor een complementaire, zichzelf onderhoudende functie. Wij hebben gesprekken gevoerd met de directies van het Flanders Fashion Institute, de Hoge Raad voor Diamant (zie verder), zelfs met het Tram-museum, ...in de overtuiging dat de Montevideo-buurt en het RSL-verhaal tot de verbeelding zou spreken.

We spraken ook met de curator van het Van Mieghem museum, een gepassioneerd man met een unieke collectie en we raakten overtuigd van het belang van dit werk in het hele RSL-verhaal (zie verder). Daarom werd besloten om in RSL2 alle exploitatie-infrastructuur onder te brengen, op een manier die verschillende gebruiken en gebruikers toelaat. De invullingen zijn 'licht', als meubilair, als een beursstand, flexibel, omkeerbaar. Aanpassing, ander gebruik moet mogelijk blijven.

De zelfstandig functionerende infrastructuur richt zich op de bezoeker van de RSL gebouwen maar ook op de bezoeker van het Eilandje.

Hier wordt een hal aangeboden met auditorium, mezzanine, cafetaria, giftshop, samen met de ontvangstzone en de sfeer-ruimte in RSL 1 900 M2 ruimte voor polyvalent gebruik (voor commerciële doeleinden, voor fund-raising, als bezoekerscentrum, voor publieke activiteiten).

De visie, de strategie omtrent deze ruimte moet verder onderzocht worden. Het ontwerp is een aanwijzer.

RSL3

_exterieur

Dit is het hoofdgebouw van het geheel, het symbool van de 'grote' emigratiejaren. Het gebouw ook met de meeste architecturale kwaliteiten en in de beste bouwtechnische toestand. De buitengevels worden gerestaureerd volgens de oorspronkelijke toestand in 1922, het bouwjaar (dit correspondeert ook met de referentie jaren 1918-1924 voor de restauratie van Ellis Island NY). Het gebouw zal volledig aangepast worden aan hedendaagse noden en comfort.

_interieur

De latere toevoegingen (verhoogde vloeren, ruimte-invullingen ed) worden weggenomen. De oorspronkelijke granito-vloeren worden hersteld. Het parcours van de 3de klasse emigrant wordt vrijgemaakt, herkenbaar gemaakt en kan gevolgd worden : in de ontvangstzone blijven de gaten van de desinfectie-tanken zichtbaar, de nieuwe passerelle verwijst naar de brug voor het bagage-transport, de mannen-vrouwen splitsing blijft aanwezig, de oorspronkelijke toe- en doorgangen, trappen zijn behouden.

Voor de toegang vanaf de ontvangstzone koopt de bezoeker een ticket.

In de hoofdruimtes wordt, evenals in RSL 1, een dubbele ervaring opgeroepen van zowel de vroegere als de huidige, lege ruimte.

In het badhuis/desinfectieruimte van het gelijkvloers wordt de scheidingswand mannen-vrouwen uitgevoerd in glas. Langs de ene zijde spiegelend, langs de andere mat en gescreend met teksten, cijfermateriaal, citaten, getuigenissen, persberichten,....

Langs de spiegelkant wordt de helft van de oorspronkelijke douche- en kleedruimte-scheidingswanden gereconstrueerd maar op een hedendaagse manier (bijvoorbeeld polycarbonaat, glasvezelpolyester in een stalen structuur), transparant en wegneembaar.

Samen met het spiegelbeeld ziet de bezoeker de volledige vroegere installatie. Geluiden van badende mensen, stromend water roepen de vroegere atmosfeer op. Geur van zeep en desinfecterend materiaal prikkelen de neus.

Langs de andere kant van de middenwand ziet men de lege, verlaten ruimte, met enkel de sporen van het wandenpatroon in de vloer.

Tegelijk wordt vroeger en nu ervaren, de gelaagdheid van de verschillende tijdsperiodes, de vergankelijkheid ook van het gebouw en van mensen, de dingen die voorbijgaan.

ZORGZAAMHEDEN

KUNST

Op verschillende plaatsen en schalen kunnen kunstwerken de architectuur aanvullen, inrichten en verder betekenis geven. De verschillende kamers in de gebouwen, de idee van de visuele verbinding vanuit de glazen erker (de rode sterren), de 'transit-zone', de namen op de kade, enz.. Wij opteren zeker voor kunstwerken in de publieke ruimte die ook de passant, de bezoeker van het Eilandje aanspreken.

DUURZAAMHEID

De RSL-gebouwen zullen als publiek bezit ingenomen worden en gekoesterd. Plekken van geheugen en referentie, plekken van verleden, heden en toekomst. De culturele duurzaamheid die zij van nature bezitten zal onverminderd blijven bestaan. Door de lichte invullingen zullen de gebouwen altijd voor veranderende bestemmingen kunnen gebruikt worden.

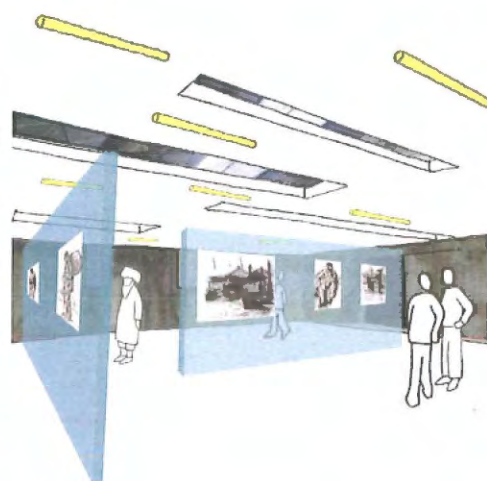
In een verdere uitwerking zullen alle huidige technieken van isolatie en ventilatie, energiewinning, waterbehandeling, onderhoud, enz. onderzocht en soepel geadapteerd worden in een integrale visie op lange termijn betreffende materiaalgebruik, constructie, technische installaties, functionele indeling, uitbating, enz..

FASERING

In principe kunnen de drie deelgebouwen apart gerestaureerd worden en ingericht. Bijvoorbeeld zouden RSL1 en RSL3 perfect kunnen functioneren zonder RSL2 als in de nieuwbouw binnen RSL1 shop en cafetaria of auditorium worden geïnstalleerd. Uiteraard kan de restauratie van de gebouwen los worden gezien van de buitenaanleg en de inrichting van de Scheldekaaien.

RSL 1

2 TENTOONSTELLING

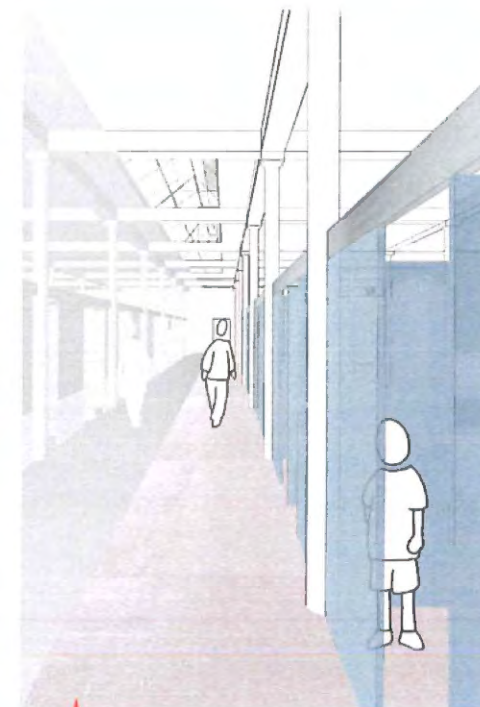

3 AUDITORIUM

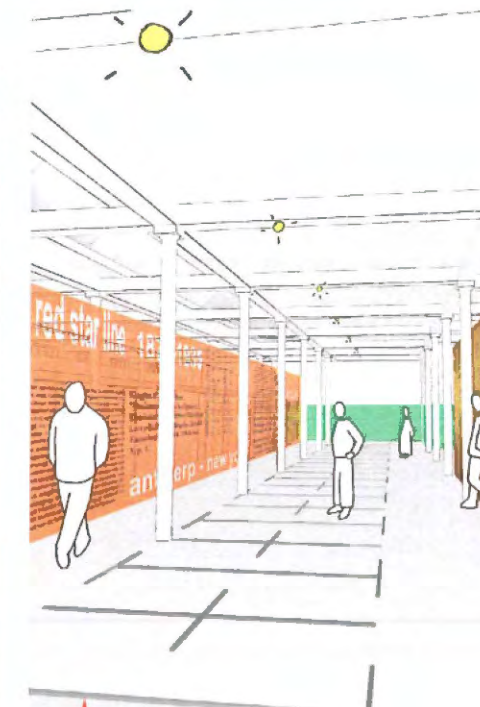
RSL 2

4 GIFTSHOP/CAFETARIA

5 BADHUIS

6 BADHUIS

RSL 3

7 WACHTKAMER

PLAN GELIJKVLOERS

